

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1923.

Andra kammaren.

Nr 8.

Onsdagen den 7 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 30 och den 31 nästlidna januari.

§ 2.

Herr statsrådet *Akerman* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 37, angående pensionering av f. d. reservlöjtnanten i flottans reserv *A. D. Carlsson*;

nr 38, angående pension å allmänna indragningsstaten åt vissa i sjöförsvarets tjänst anställda personer;

nr 39, angående ersättning till *J. R. Kronander* i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring;

nr 40, med förslag till lag innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag m. m.;

nr 41, angående anskaffande av möbler m. m. för det nya landsstatshuset i Göteborg; och

nr 42, angående befrielse för expeditivakten vid postverket *E. G. Andersson* med flera från skyldighet att gälda vissa skadestånds- och ersättningsbelopp.

Dessa propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionen nr 24, med förslag till kungörelse angående dyrtidstillägg åt fast anställt manskap vid armén och marinen m. fl.;

till bankoutskottet propositionen nr 25, angående pension åt före båtsmännen *J. A. Johannisson Bäll* och *K. Jonasson Svanhall*; samt

till statsutskottet propositionerna:

nr 34, angående iståndsättande av södra flygelbyggnaden å gruv-ingenjörsbostället Stora Gården nr 1 i Ljusnarsbergs socken av Örebro län m. m.; och

nr 36, angående anslag till underhåll av särskild polis för upp- dagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m.

§ 4.

Vidare föredrogs herr *Magnussons* i Skövde vid kammarens näst- föregående sammanträde framställda, men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få fram- ställa spörsmål, i fråga om vidtagande av åtgärder till trygghet av avsättningen inom landet utav inhemsk brödsäd; och blev nämnda anhållan av kammaren bifallen.

§ 5.

Efter föredragning härpå av herr *Molandars* likaledes å kamma- rens bord liggande anhållan att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa spörsmål i anledning av ett utav ar- betslöshetskommissionen fattat beslut m. m.; blev jämväl denna an- hållan av kammaren bifallen.

§ 6.

Föredrogs var efter annan de på kammarens bord liggande mo- tionerna; och remitterades därvid

till statsutskottet motionen nr 202, av herr *Bürg* i Katrineholm m. /l.; och

till behandling av lagutskott motionen nr 203, av herr *Carlson* i Mölndal.

§ 7.

*Ang. remiss
av motion om
avskaffande
av allmänna
sjukvårds-
avgiften och
folkskole-
avgiften.*

Till behandling upptogs nu konstitutionsutskottets memorial, nr 2, i anledning av första kammarens remiss av viss del av motion nr 62 av herr *Lyberg* om avskaffande av allmänna sjukvårdsavgiften och folkskoleavgiften.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 62, hade herr *Lyberg* hemställt, att riksdagen ville besluta, att de personliga skat- terna, allmänna sjukvårdsavgiften och folkskoleavgiften icke skulle påföras för tiden efter 1924 års ingång, samt att förty efter samma tid skulle upphöra att gälla dels vad i kungörelsen den 26 augusti 1873 med däri sedermera gjorda ändringar och i § 47 av lagen om landsting den 21 mars 1862 funnes stadgat om en allmän sjukvårds- avgift, dels ock vad i 58 § av Kungl. Maj:ts förnyade stadga den 26 september 1921 angående folkundervisningen i riket samt i lagen om folkskoleväsendet i vissa städer den 25 juni 1909 vore föreskrivet om rätt för skeldistrikt att upptaga en särskild avgift.

Ifrågavarande motion hade, såvitt den avsåge kungörelsen den 26 augusti 1873 angående kurhusavgiftens upphörande och införande av en allmän sjukvårdsavgift, hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt till konstitutionsutskottet.

*Ang. remiss
av motion om
avskaffande
av allmänna
sjukvårds-
avgiften och
folkskole-
avgiften.
(Forts.)*

Uti föreliggande memorial anmälde konstitutionsutskottet, att utskottet på i memorialet angivna skäl till första kammaren återlämnat ovanberörda motion i de delar den blivit till utskottet hänvisad.

Reservation hade likväl avgivits av herr *Clason*, som med instämmande av herrar *Karl Johan Ekman* och *Magnusson* i Tumhult inom utskottet yrkat, att utskottet skulle till första kammaren återlämna nu ifrågavarande motion endast i den del, vari den avsåge upphävande av vad i § 58 av stadgan den 26 september 1921 angående folkundervisningen i riket funnes stadgat om rätt för skoldistrikt att upptaga en särskild avgift.

Efter föredragning av utskottets anmälan anförde:

Herr andre vice talmannen **Nilsson**: Herr talman! I enlighet med den mening, som utan skiljaktighet gjort sig gällande vid denna dag hållen talmanskonferens, hemställer jag, att kammaren måtte besluta lägga memorialet till handlingarna med förklarande, att ifrågavarande motion tillhör bevillningsutskottet i vad den avser ändring i stadgan angående folkundervisningen i riket, men att motionen i övriga till konstitutionsutskottet remitterade delar tillhör sistnämnda utskott.

Herr **Bäckström**: Herr talman! Med hänvisning till den motiveering, som utskottsmajoriteten förebragt i förevarande memorial, hemställer jag, att kammaren måtte besluta i enlighet med vad utskottsmajoriteten föreslagit.

Herr **Edén**: Herr talman! Med hänsyn därtill att kammaren tydligen icke hann bli uppmärksam på innebörden av det yrkande, som andre vice talmannen framställde, skall jag taga mig friheten att helt kort meddela, att vid överläggningen inom talmanskonferensen såväl kamrarnas talmän som samtliga närvarande av talmanskonferensen ha enat sig om den ståndpunkt i denna remissfråga, som av andre vice talmannen framförts. Talmanskonferensen har icke kunnat finna det vara rimligt, att motionen skulle återlämnas från konstitutionsutskottet i sådana delar, som obestriddligt angå ändring av kommunala lagar — vilket skulle vara innebörden av utskottets hemställan. Genom det beslut, som andre vice talmannen här föreslår, blir däremot proceduren, att realbehandlingen ifråga om avskaffandet av här ifrågavarande avgifter sker i det ena utskottet, bevillningsutskottet, men att konstitutionsutskottet därefter får upptaga till behandling den formella frågan, om ändring skall ske i vederbörande kommunalförfattningar.

Jag ber att få instämma i herr andre vice talmannens yrkande.

*Ang. remiss
av motion om
avskaffande
av allmänna
sjukvårds-
avgiften och
folkskole-
avgiften.
(Forts.)*

Herr Bäckström: Herr talman! Jag skall be att av vissa forns- skäl få ändra mitt nyss avgivna yrkande därhän, att memorialet måtte läggas till handlingarna med förklarande, att motionen i de till konstitutionsutskottet remitterade delarna är av beskaffenhet att till- höra bevillningsutskottet.

Herr Lindman: Herr talman! Efter det anförande, herr Edén nyss har hållit, torde det vara obehövt att motivera den stånd- punkt, som talmanskonferensen intagit, om vilken talmanskonferen- sen, såsom vi nyss hörde av herr Edén, var fullkomligt enhällig.

Jag ber emellertid att få fästa kammarens uppmärksamhet på att det här rör sig om två frågor, dels att ändra sjukvårdsavgifterna och dels att ändra folkskoleavgifterna. I båda dessa delar är man fullkomligt överens. Den första delen, sjukvårdsavgiften, har re- dan remitterats till bevillningsutskottet. Beträffande folkskoleavgif- ten har ju utskottet föreslagit, att frågan därom också skall till be- villningsutskottet, och alla äro ju överens därom. Det har nu före- slagits, att memorialet skulle läggas till handlingarna, således att även frågan om folkskoleavgiften skall gå till bevillningsutskottet.

Härefter kvarstår emellertid frågan om ändring i lagarna, alltså dels om ändring i lagen om landsting av § 47, i vilken finns intagen en bestämmelse om denna sjukvårdsavgift, och dels om ändring i la- gen om folkskoleväsendet i vissa städer, där det finns en bestämmelse om folkskoleavgiften. Om nu ändring skall ske i någon av dessa båda lagar, skall den oförtydbart, såvitt jag kan finna, behandlas av konstitutionsutskottet. Alltså, bevillningsutskottet har att avgöra sakfrågan, om dessa avgifter skola upphävas eller fortsätta. Konsti- tutionsutskottet ger åter riksdagen förslag, huruvida det härtill skall göras ändring i dels lagen om landsting och dels lagen om folkskole- väsendet i vissa städer. Därmed torde den saken, synes det mig, vara fullständigt klar, och kammaren bör alltså bifalla det förslag, som väckts av herr andre vice talmannen i överensstämmelse med talmans- konferensen.

Härmed ber jag att få yrka bifall till andre vice talmannens yr- kande.

Herr Pehrsson i Göteborg: Herr talman! Jag skulle icke ha ytt- rat mig i den föreliggande frågan, om det icke hade uppstått debatt. Såsom av memorialet framgår, har reservation avgivits av herr Cla- son med instämmande av herrar K. J. Ekman och Magnusson i Tum- hult. Då jag emellertid icke hade tillfälle att närvara vid utlåtan- dets justering, kunde jag icke instämma i denna reservation, vilket jag här velat få sagt.

Jag ber att få yrka bifall till det av herr andre vice talmannen framställda yrkandet, som sammanfaller med nämnda reservation.

Herr Bäckström: Herr talman! Bakom det yrkande, som jag framställde, låg det antagandet, att man icke skulle behöva vidtaga några förändringar i nu gällande förordningar. Detta har motionä- ren även påpekat i sin motion, och alldenstund majoriteten inom ut-

skottet varit av samma mening, har den ansett det alldeles överflödigt, att någon del av motionen skulle remitteras till konstitutionsutskottet.

Sedan ett eventuellt beslut fattats om att de ifrågavarande avgifterna icke längre skola uttagas, betyda de uttalanden, som finnas i ett par förordningar, icke längre något i sak, utan de kunna saklöst kvarstå. Konstitutionsutskottets majoritet har därför ansett, att utskottet icke i denna del behövde upptaga saken till någon prövning.

*Ang. remiss
av motion om
avskaffande
av allmänna
sjukvårds-
avgiften och
folkskole-
avgiften.*

(Forts.)

Herr Sävström: Herr talman! Då frågan nu kommit på tal i kammaren, kan jag icke underlåta att nämna, att jag för min del vid detta ärendes behandling inom utskottet icke kunnat biträda utskottets förslag. Jag satte emellertid icke mitt namn under reservationen, utan lät saken bero, så att kammaren skulle få avgöra frågan i överensstämmelse med utskottets förslag. Då nu, som sagt, saken kommit på tal, vill jag tillkännage, att jag för min del kommer att rösta för det yrkande, som har framställts av herr andre vice talmannen.

Herr Lindman: Ja, herr talman, gentemot vad som anfördes av herr Bäckström vill jag endast säga, att det är sant, som han sade, att motionären icke har påyrkat några förändringar av ifrågavarande lagrum, och att han anför, att hans förslag icke nödvändiggör en sådan ändring, men det är icke motionären, som skall bestämma om den saken, utan det är konstitutionsutskottet, som skall bestämma, om det i motionen väckta förslaget även nödvändiggör en ändring av de berörda lagtexterna, och som skall för riksdagen framlägga förslag därom.

Herr Eriksson i Grängesberg: Herr talman! Efter herr Lindmans anförande har jag intet ytterligare att tillägga, utan jag vill, på de skäl, som här anförts, endast be att få yrka bifall till herr andre vice talmannens yrkande.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till det av herr andre vice talmannen Nilsson gjorda yrkandet, dels ock på bifall till det yrkande, som senast framställts av herr Bäckström; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i förstnämnda proposition.

§ 8.

Bankoutskottets härpå föredragna utlåtande nr 6 bordlades åter.

§ 9.

Vidare föredrogos vart för sig:

statsutskottets uttalanden:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående extra lönetillägg till vissa tjänstemän och betjante; och

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts under sjunde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till bestridande av kostnader för avlöningsförhöjningar åt vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen m. m.; samt

jordbruksutskottets utlåtande, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden hemställt.

§ 10.

Herr talmannen meddelade, att herr Norling, som på grund av sjukdom hittills varit hindrad inställa sig vid riksdagen, nu intagit sin plats i kammaren.

§ 11.

Avgåvos följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 22, med förslag till lag om sparbanker m. m., nämligen av

herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.*, nr 204;

herr *Gustafson* i Kasenberg, nr 205; och

herr *Olsson* i Ramsta *m. fl.*, nr 206.

Vidare avlämnade herr *Nilsson* i Vibberbo en av honom *m. fl.* undertecknad motion, nr 207, om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 12, med förslag till förordning angående visst undantag för budgetåret 1923—1924 från föreskrifterna i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Nämnda motioner bordlades på begäran.

§ 12.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser

till Konungen, nr 16, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om ändrad lydelse av 13 och 25 §§ i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 m. m.; och

till styrelsen för riksdagsbiblioteket, nr 17, angående verkställd granskning av bibliotekets styrelse och förvaltning.

§ 13.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion angående ändring av § 8 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm;

nr 4, i anledning av väckt motion angående upphävande av gällande bestämmelse om självskrivnenhet för kyrkoherde eller den hans ämbete förestår att vara ordförande i skolrådet;

nr 5, i anledning av väckt motion angående upphävande av gällande bestämmelse att den, som tillhör kyrkoförsamlingens redovisningsskyldige och avlönade betjänte, ej kan vara ledamot i kyrkoråd eller skolråd;

nr 6, i anledning av väckta motioner om proportionellt valsätt vid val till folkskolestyrelse;

nr 7, i anledning av väckt motion om ändring i § 36 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse på landet; och

nr 8, i anledning av väckt motion om ändring i bestämmelserna angående kommunalstämmas kungörande;

statsutskottets utlåtande, nr 2, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1923 års klass m. m.;

nr 2, i anledning av väckt motion angående minskning av de värnpliktigas utbildningstid; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om befrielse för vissa marinen tilldelade värnpliktiga från viss tjänstgöringsskyldighet.

§ 14.

Justerades protokollsutdrag.

§ 15.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Riksdagsman Karl August Borg vårdas här sedan d. 21/1 för navelbräck och är under de närmaste två veckorna oförmögen till arbete.

Serafimerlasarettet den 2/2 1923.

Abraham Troell.
t. f. professor.

§ 16.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Höglund</i>	under 6 dagar fr. o. m. den	9 febr.,
» <i>Persson i Fritorp</i>	» 2 » » »	9 »
» <i>Olsson i Mora</i>	» 4 » » »	8 »
» <i>Aarnseth</i>	» 8 » » »	8 »
» <i>Nilsson i Antnäs</i>	» 8 » » »	10 »
» <i>Bergström</i>	» 12 » » »	10 »
» <i>Paulsen</i>	» 7 » » »	8 »
» <i>Rydström</i>	» 9 » » »	10 »
» <i>Andersson i Prästbol</i>	» 11 » » »	9 »
» <i>Rehn</i>	» 8 » » »	10 »
» <i>Johanson i Huskvarna</i>	» 2 » » »	8 »
» <i>Kilbom</i>	» den 10 febr.,	
» <i>Olsson i Mellerud</i>	» 5 dagar fr. o. m. den	10 febr.,
» <i>Hansson i Trollhättan</i>	» 6 » » »	10 »
» <i>Granath</i>	» 8 » » »	8 »
» <i>Olsson i Broberg</i>	» 7 » » »	7 »
» <i>Wallerius</i>	» 5 » » »	10 »
» <i>Uddenberg i Karlskoga</i>	» 5 » » »	9 »
» <i>Carlson i Mölndal</i>	» 8 » » »	9 »
» <i>Olsson i Hov</i>	» 5 » » »	8 »
» <i>Hansén</i>	» 6 » » »	8 »
» <i>Spångberg</i>	» 4 » » »	8 »
» <i>Jeppsson</i>	» 8 » » »	7 »
» <i>Hansson i Bäck</i>	» 7 » » »	9 »
» <i>Lindberg</i>	» 6 » » »	10 »
» <i>Jansson i Falun</i>	» 3 » » »	9 »
» <i>Kloo</i>	» 8 » » »	10 »
» <i>Johansson i Brånalt</i>	» 8 » » »	10 » och
» <i>Hedlund i Östersund</i>	» 8 » » »	8 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11,37 f. m.

In fidem
Per Cronvall.